

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž 717/1992-3

P R E S U D A
U IME REPUBLIKE HRVATSKE!

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda dr. Novoselec Petra kao predsjednika vijeća, te Kocijančić Erike, mr. Frančula Rudolfa, Potrebića Ante i Šeparović Veseljka kao članova vijeća i stručnog suradnika Tomerlin-Almer Rajke kao zapisničara, u krivičnom predmetu protiv opt. T. S. zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. st. 1. Krivičnog zakona SFRJ koji je preuzet na temelju čl. 1. Zakona o preuzimanju Krivičnog zakona SFRJ ("Narodne novine" br. 53/91) kao zakon Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: KZJ), odlučujući o žalbi optuženika podnesenoj protiv presude Okružnog suda u Sisku od 7. srpnja 1992. godine br. K-9/92-29, u sjednici održanoj dana 28. listopada 1992. godine, saslušavši zamjenika javnog tužitelja Hrvatske Delić Zvonimira,

p r e s u d i o j e:

Odbija se žalba opt. T. S. kao neosnovana i potvrđuje presuda suda prvog stupnja.

O b r a z l o ž e n j e

Pobijanom prvostepenom presudom Okružni sud u Sisku oglasio je krivim opt. T. S. zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. st. 1. KZJ, pobliže opisanog u izreci te presude, te ga na temelju tog propisa osudio na kaznu zatvora u trajanju od dvadeset godina.

Protiv te presude žalbu je podnio optuženik, po svom branitelju postavljenom po službenoj dužnosti, Š. D., odvjetniku iz S., zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Javni tužitelj Hrvatske, vraćajući spise, prema čl. 370. st. 2. Zakona o krivičnom postupku koji je preuzet na temelju čl. 1. Zakona o preuzimanju Zakona o krivičnom postupku ("Narodne novine" br. 53/91) kao zakon Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu:

ZKP), stavio je prijedlog da se žalba optuženika odbije kao neosnovana i potvrdi presuda suda prvog stupnja.

Žalba nije osnovana.

Nije u pravu žalitelj kad se žali zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Protivno žalbenim navodima, po ocjeni ovog Vrhovnog suda, kao drugostepenog suda, prvostepeni sud je pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje.

Žalbom se ne poriče, da sve ono što je počinjeno civilnom stanovništvu i gradu Petrinji bezobzirnim artiljerijskim napadom 2., 16. i 21. rujna 1992. godine, na način поближе opisan u izreci prvostepene presude, predstavlja ratni zločin protiv civilnog stanovništva.

Ono što se žalbenim navodima čini spornim, to je uloga i umišljaj optuženika, odnosno da optuženik, kao zapovjednik Garnizona u P., iako je formalno izdao naredbu da se ide na osvajanje grada Petrinje, nije i odgovoran za počinjena djela civilnom stanovništvu i gradu Petrinji, jer su ta djela, prema tvrdnji žalitelja, činili isključivo nedisciplinirani i samovoljni dobrovoljci i rezervisti, a ne i redovni vojnici. Nadalje, u žalbi se navodi, da nije utvrđeno odakle su u stvari dolazile naredbe za ta djela, da li tada iz Pete vojne oblasti u Zagrebu ili pak iz Beograda, te koliko je u odnosu na tako izdane naredbe opt. T. S. bio samostalan, odnosno koliko je on bio u mogućnosti da sve to spriječi. Ipak u svezi s ulogom i ponašanjem optuženika, u žalbi se zaključno ističe, da je pogrešno utvrđenje prvostepenog suda da je insceniran napad na vojarnu, kao povod za odmazdu prema civilnom stanovništvu i gradu Petrinji.

Suprotno iznesenim žalbenim tvrdnjama, prvostepeni sud je na temelju rezultata glavne rasprave izveo pravilan zaključak, da je optuženik počinio djelo i da je krivično odgovoran.

Za svoja činjenična utvrđenja, prvostepeni sud naveo je valjane razloge, pri čemu je pravilno istakao, protivno žalbenim navodima, da je optuženik prilikom oružane pobune srpskih nacionalista i terorista protiv legalne vlasti u Republici Hrvatskoj, kao zapovjednik i jedini naredbodavac za sve vojne aktivnosti Garnizona u Petrinji, bez stvarnog razloga i povoda naredio da se iz artiljerijskog i drugog oružja otvori snažna vatra iz vojarni u Petrinji ("Vasilj Gačeša" i "Šamarica") na civilno stanovništvo i grad Petrinju, da se u izvršenju te naredbe koriste i tenkovi, tako da izađu iz vojarni u grad Petrinju i da otvaraju vatru po civilnom stanovništvu, stambenim i drugim objektima. Da je samo optuženik bio ovlašten izdati takvu naredbu, proizlazi iz iskaza svjedoka M. P., njegovog pomoćnika, koji je među ostalim, protivno žalbenom prigovoru, decidirano iskazao, da je samo optuženik, kao zapovjednik garnizona, koji se sastojao od obe vojarni u Petrinji ("Vasilj Gačeša" i "Šamarica") i svih jedinica tzv. teritorijalne obrane općine Petrinje, bio ovlašten da odobri, ne samo inkriminiranu aktivnost, već bilo kakvu vojnu aktivnost, odnosno da do otvaranja vatre iz artiljerijskog i drugog oružja iz vojarni u Petrinji na civilno stanovništvo i grad Petrinju, te da se istodobno takvim artiljerijskim napadom koriste i tenkovi, koji su izašli iz vojarni u

grad, ne bi došlo, da takvu naredbu i odobrenje nije izdao upravo opt. T.

Slobodan, kao zapovjednik garnizona. Osim toga, svjedok M. P. je iskazao, da su odmah nakon prvog napada na Petrinju, unutar vojarne, uslijedile konzultacije optuženika s predstavnicima pojedinih odreda tzv. teritorijalne obrane, kao pripreme za novi napad, koji je optuženik, nakon posljednjeg sastanka u vojarni 15. rujna 1991. godine, ponovno naredio, bez ikakvih konzultacija s predstavnicima desetog korpusa i Pete vojne oblasti u Zagrebu, što ukazuje, protivno žalbenom prigovoru, da je optuženik, kao zapovjednik garnizona, samostalno izdavao naredbe o napadu na civilno stanovništvo i grad Petrinju, te da je pod njegovim zapovjedništvom, osim redovne vojske, djelovala i tzv. teritorijalna obrana. Nadalje, u svezi s drugim napadom, svjedok M. P. je iskazao, da je ovaj napad počeo 16. rujna 1991. godine u 6 sati, te da je tom prilikom iz vojarne "Šamarica" izašlo 15 tenkova M-84, a iz vojarne "Vasilj Gačeša" 5 tenkova T-55 i oko 1.200 vojnika. Da je taj napad trajao do 16 sati, samo zbog toga što je iz Komande Pete vojne oblasti u Zagrebu stigla zapovijed, da se s napadom prestane, što je rezultiralo novi dogovor između optuženika, kao zapovjednika garnizona i predstavnika tzv. teritorijalne obrane, da se još jednom izvrši napad na Petrinju, što je na temelju naredbe opt. T. S., kao zapovjednika garnizona, ponovno s istom oružanom snagom i izvršeno po treći put, 21. rujna 1991. godine, kad je Petrinja i osvojena. U svezi ovog posljednjeg napada, svjedok M. P. je iskazao, da mu je optuženik prije u jednom razgovoru rekao: "Da mora biti prekinuta sva komunikacijska veza sa Zagrebom da bi Petrinja bila osvojena", što je u skladu s iskazom svjedoka L. D., koji je među ostalim iskazao, da je prilikom prvog napada na Petrinju, 2. rujna 1991. godine, nakon tiskovne konferencije, prilikom uspostavljanja telefonskog kontakta sa svojim urednikom, čuo iz susjedne prostorije, preko radio-stanice, da je optuženik u razgovoru s generalom R. rekao: "Srvaniti ću Petrinju sa zemljom, majku im ustašku".

Da je optuženik, kao zapovjednik garnizona u Petrinji, protivno žalbenom prigovoru, izdao naredbu, bez pravog razloga i povoda, utvrdio je pravilno prvostepeni sud na temelju iskaza svjedoka M. P. optuženikovog pomoćnika i L. D.. Naime, svjedok M. P. iskazao je decidirano, da je artiljerijsko oružje u krugu vojarne postavljeno na borbene položaje prije prvog napada na Petrinju, u drugoj polovini kolovoza 1991. godine, kad je opt. T. S. postavljen za zapovjednika garnizona u Petrinji. Zatim treba istaći, da se prilikom tiskovne konferencije, na kojoj nije bilo predstavnika za tisak iz Srbije i Crne Gore, prije prvog artiljerijskog napada na Petrinju, 2. rujna 1991. godine, čula eksplozija, zbog koje je optuženik prekinuo tiskovnu konferenciju, a da pri tome, prema zapažanju svjedoka L. D., nije pokazivao znakove iznenađenja ili uznemirenosti. To je u skladu s daljnjim razvojem događaja, kako su iskazali svjedoci M. P. i L. D., da je samo nekoliko minuta kasnije otvorena vatra iz kruga vojarne prema gradu Petrinji, iako se prethodno, prema iskazu svjedoka M. P., optuženikovog pomoćnika, za takav napad izdaje naredba u pismenom obliku. S. M. P. još je iskazao, da se u to vrijeme znalo, da pripadnici MUP-a i ZNG-a nisu imali teško naoružanje. Uz navedeno treba istaći, da je optuženik, kao zapovjednik garnizona u Petrinji, nakon tog prvog napada od 2. rujna 1991. godine, već 16. rujna i 21. rujna 1991. godine, bez ikakvog razloga i povoda, ponovno naredio da se iz artiljerijskog i drugog oružja otvori snažna vatra iz vojarni u Petrinji ("Vasilj Gačeša" i "Šamarica") na civilno stanovništvo i civilne objekte, da se u izvršenju tih naredbi ponovno koriste i tenkovi, tako da također otvaraju vatru na

civilno stanovništvo i civilne objekte, uslijed čega je prema iskazu svjedoka M. P. smrtno stradalo najmanje 60 ljudi, najviše u starosnoj dobi 30 - 50 godina,

sa štetom velikih razmjera na civilnim objektima u Petrinji, koja je takvim vojnim aktivnostima na kraju i osvojena.

Iz izloženog proizlazi, da se tvrdnje žalitelja ne mogu uvažiti, jer su suprotne rezultatima raspravljanja, pa u tom pravcu ovaj Vrhovni sud, kao drugostepeni sud, prihvaća u cijelosti logične i uvjerljive razloge navedene u pobijanoj prvostepenoj presudi.

Prema tome, protivno žalbenim navodima, prvostepeni sud je pravilno utvrdio, da je optuženik, prilikom oružane pobune srpskih nacionalista i terorista protiv legalne vlasti u Republici Hrvatskoj, kao zapovjednik Garnizona u Petrinji i jedini naredbodavac izdao naredbe bez stvarnog razloga i povoda 2. rujna, 16. rujna i 21. rujna 1991. godine da se iz artiljerijskog i drugog oružja otvori snažna vatra iz vojarni u Petrinji ("Vasilj Gačeša" i "Šamarica") na civilno stanovništvo i grad Petrinju, da se u izvršenju takvih naredbi koriste i tenkovi, tako da izađu iz vojarnje u grad Petrinju i da otvaraju vatru po civilnom stanovništvu, stambenim i drugim objektima, što je imalo za posljedicu smrt, teške tjelesne povrede i narušavanje zdravlja ljudi, te protuzakonito i samovoljno uništenje civilnih objekata i imovine u velikim razmjerima, što nije bilo opravdano vojnim potrebama i po ocjeni ovog Vrhovnog suda, kao drugostepenog suda, ima sva obilježja krivičnog djela zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. st. 1. KZJ. Naime, u ovom slučaju odlučno je, da je samo optuženik, kao zapovjednik Garnizona u Petrinji, bio ovlašten da izdaje naredbe o vojnim aktivnostima, pa je djelo izvršio već samim naređivanjem inkriminiranih radnji, odnosno izdavanjem naredbi protivno međunarodnom pravu, dakle, izvršilac krivičnog djela ratnog zločina je osoba koja je izdala naređenje za izvršenje radnji navedenih u zakonu i osobe koje su takvo naređenje izvršile (vojni časnici, faktički zapovjednici, politički čelnici i sl.), a žrtva tog djela je civilno stanovništvo (ubojstva, nehumana postupanja, kolektivno kažnjavanje i sl.). Međutim, omaškom prvostepenog suda, u zakonskom nazivu krivičnog djela, prilikom navođenja odredbe krivičnog zakona, nepotrebno je uneseno: "u svezi s čl. 24. st. 1." što ukazuje na radnju pomaganja, a u stvari je lapsus calami, jer se pomaganje, kao radnja, ne spominje u činjeničnom opisu djela, zakonskom nazivu djela i u spisu. Dakle, radi se očito o pogreški u pisanju (l. 1, 2, 31, 32, 74, 75, 119 i 119/II), vjerojatno zbog nepotrebno citiranja čl. 24. Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona SFRJ ("Sl. list" br. 38/90) koji također ne govori o pomaganju. Osim toga, prvostepeni sud je u pismeno izrađenoj presudi, suprotno izvorniku, propustio naznačiti vrstu presude, odnosno riječi: "kriv je" što će sve ispraviti predsjednik vijeća, posebnim rješenjem, na temelju čl. 358. st. 1. ZKP.

Nije u pravu žalitelj (član 379. ZKP) kad se žali zbog odluke o kazni.

Razmotrivši odluku o kazni, ovaj Vrhovni sud, kao drugostepeni sud, našao je da je prvostepeni sud pri odmjeravanju kazne pravilno ocijenio značaj okolnosti, поближе navedenih u pobijanoj prvostepenoj presudi, koje u smislu čl. 41. st. 1. KZJ utječu na odluku o kazni, te je optuženiku izrekao maksimalnu kaznu zatvora u trajanju od dvadeset godina, kao primjerenu, adekvatnu i podobnu da ostvari svrhe iz čl. 5. st. 2. i čl. 33. KZJ, pogotovo kad se ima u vidu značaj svih činjenica i okolnosti koje su prethodile izvršenju djela, te da je optuženik prilikom izvršenja djela s obzirom na oružanu nadmoć pokazao izrazitu upornost u nehumanom ponašanju prema civilnom stanovništvu.

S obzirom na sve izloženo, o žalbi optuženika, na temelju čl. 384. ZKP-a, presuđeno

je kao u izreci ove drugostepene presude.

U Zagrebu, 28. listopada 1992.

Zapisničar:
Tomerlin-Almer Rajka v.r.

Predsjednik vijeća:
dr. Novoselec Petar v.r.

UPUTA O ŽALBI:

Protiv ove drugostepene presude stranke mogu, na temelju čl. 391. st. 1. t. 1. ZKP, podnijeti žalbu Vrhovnom sudu Republike Hrvatske, kao sudu koji odlučuje u trećem stupnju. Žalba se podnosi putem prvostepenog suda, Okružnog suda u Sisku, u roku od 15 dana od dana dostave ove drugostepene presude optuženiku. Ako se optuženiku ne može dostaviti presuda zato što je njegova adresa nepoznata, presuda će se istaći na oglasnu ploču suda i protekom osam dana od dana isticanja smatra se da je dostava postala pravovaljanom.